

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАВЕРШЕНО
Рішенням Вченої ради
ІМТО НАПН України
2015 р.
Протокол № 02

ПОЛОЖЕННЯ

**ПРО ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ ВИПУСНИКІВ
ІНСТИТУТУ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ УМО**

1. Загальні положення

Положення розроблено з метою проведення державної атестації випускників УМО до сучасних вимог з урахуванням кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

1.1. Положення розроблено відповідно до закону України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах", "Рекомендацій про порядок створення, організацію і роботу державної екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії у вищих навчальних закладах України".

1.2. Державна атестація випускників УМО здійснюється державною екзаменаційною комісією (далі – державна комісія) після завершення навчання на відповідному освітньо-кваліфікаційному рівні з метою встановлення фактичної відповідності рівня підготовки бакалавра, спеціаліста (магістра) вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.

1.3. Державна комісія перевіряє та оцінює якість науково-теоретичної та практичної підготовки студентів, які закінчують вищий навчальний заклад, з метою встановлення відповідності їхнього освітнього та кваліфікаційного рівнів до вимог стандарту якості освіти, положень про вищий навчальний заклад України і ступеневу систему освіти, а також навчальних планів і програм підготовки фахівців; вирішує питання про присвоєння випускниками відповідної кваліфікації та видачу диплома (звичайного зразка чи з відзнакою); розробляє пропозиції щодо поліпшення якості підготовки фахівців з певної спеціальності.

1.4. Державна комісія створюється як єдина, для денної та заочної форм навчання з кожної спеціальності. За наявності великої кількості випускників створюється декілька комісій з однієї і тієї ж спеціальності. При малій кількості випускників може бути організована об'єднана комісія для споріднених спеціальностей одного напряму підготовки.

1.5. Державна атестація проводиться у формі державного екзамену з окремих дисциплін або комплексної перевірки знань студентів із кількох

дисциплін за обсягом чинних навчальних програм чи (або) захист дипломної (магістерської роботи). Форма атестації визначається навчальним планом.

1.6. Програма державного іспиту, вимоги до оцінювання дипломних (магістерських) робіт і метод проведення екзаменів (усно, письмово, тестування) визначаються кафедрою, що випускає затверджуються вченою радою Інституту. Державним комісіям надається право здійснювати інші методи проведення державних екзаменів, зокрема комп'ютерне тестування студентів.

2. Порядок комплектування державної комісії зі спеціальності

2.1. Державна комісія створюється щорічно у складі голови, його заступника (за потребою) та членів комісії для кожної спеціальності з усіх форм навчання і діє протягом календарного року.

2.2. Головою державної комісії з кожної спеціальності призначається висококваліфікований фахівець виробництва з цієї ж спеціальності або вчений, який не працює у цьому навчальному закладі. Голова комісії за поданням ректора Університету затверджується Національною академією педагогічних наук України.

Списки голів комісій за встановленою формою у двох примірниках подаються на затвердження до Національної академії педагогічних наук України не пізніше ніж за два місяці до початку роботи державної комісії.

Одна і та ж сама особа може бути головою державної комісії не більше як три роки підряд.

Голова державної комісії знайомить усіх членів комісії з їх правами й обов'язками, забезпечує роботу комісії відповідно до затвердженого розкладу. Здійснює контроль за роботою секретаря державної комісії стосовно підготовки необхідних документів до початку роботи комісії та оформлення протоколів. Складає звіт про роботу державної комісії, який після обговорення на її заключному засіданні подає ректору Університету.

Присутність голови ДЕК на засіданнях комісії під час іспитів, захисту

дипломних (магістерських) робіт, виставлення оцінок, вирішення питання про присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня та вручення дипломів є обов'язковою.

2.3. Персональний склад членів комісії затверджується наказом ректора Університету не пізніше як за місяць до початку роботи комісії. До складу державної комісії входять завідувачі кафедр, професори або доценти кафедр, що формують профіль підготовки фахівців, а також можуть залучатися представники роботодавців. Керівникам дипломних (магістерських) робіт дозволяється брати участь у роботі комісії під час захисту студентами дипломних (магістерських) робіт.

2.4. Участь у роботі державної комісії професорсько-викладацького складу інституту заплановано як педагогічне навантаження. Оплата праці голови та членів комісії, які не працюють в Університеті, здійснюється погодинно відповідно до чинної Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти та внесених до неї змін.

Секретар державної комісії призначається ректором Університету із числа працівників вищого навчального закладу. Свої обов'язки він виконує у робочий час за основною посадою.

3. Організація і порядок роботи державної комісії

3.1. Державні комісії працюють у терміни, передбачені навчальними планами кожної спеціальності.

Графік роботи комісії затверджується ректором Університету і доводиться до загалу не пізніше як за два місяці до початку складання державних екзаменів або захисту дипломних (магістерських) робіт.

Розклад роботи кожної державної комісії, узгоджений з головою комісії, затверджується проректором з навчально-виховної роботи не пізніше ніж за місяць до початку державних екзаменів або захисту дипломних (магістерських) робіт. Інтервал між державними екзаменами в кожній групі повинен складати не менше як п'ять календарних днів.

3.2. До захисту дипломних (магістерських) робіт чи складання державних іспитів мають допуск студенти, які виконали всі вимоги навчального плану спеціальності.

Допуском до захисту дипломної (магістерської) роботи чи складання державних іспитів є список студентів-випускників, затверджений ректором Університету за поданням директора Інституту.

3.3. До державної комісії, незалежно від форми проведення атестації, подаються наступні матеріали, які забезпечують її компетентну роботу:

- витяг з наказу ректора Університету про затвердження персонального складу комісії із спеціальності;
- розклад роботи комісії;
- програма державного екзамену та вимоги до оцінювання дипломних (магістерських) робіт, розроблені кафедрою, що випускає, і затверджені радою Інституту;
- наказ ректора Університету про допуск випускників УМО до складання державних іспитів та захисту дипломних (магістерських) робіт;
- довідка про виконання студентом усіх вимог навчального плану і одержаних ним оцінок з теоретичних дисциплін, курсових проектів (робіт), виробничих практик, завірена директором Інституту.

Примітка: За наявності декількох екзаменаційних оцінок із однієї дисципліни визначається середня зважена оцінка з округленням її до цілого значення. У тих випадках, коли остання оцінка не характеризує загального рівня підготовки студентів з дисципліни, у зв'язку з незначним обсягом або недостатнім науково-навчальним значенням програмового матеріалу останнього семестру, за рішенням ради Інституту відповідній кафедрі надається право своєю ухвалою визначити середню зважену оцінку з округленням її до цілого значення.

3.3.1. У процесі складання державних екзаменів з окремих дисциплін або комплексного екзамену у державну комісію додатково подаються:

- навчальні програми з дисциплін, винесених на державні екзамени;

- комплект екзаменаційних білетів, варіанти комплексних завдань або письмових екзаменаційних робіт (у випадку комп'ютерного тестування – комплекти тестових завдань);

- перелік наочного приладдя, матеріалів довідкового характеру, передбачених для використання студентами під час підготовки та відповіді на питання державного екзамену, зокрема технічні та дидактичні засоби і лабораторне обладнання.

Примітка. Екзаменаційні білети, варіанти завдань, перелік наочного приладдя і матеріалів складає кафедра, що випускає, затверджує завідувач кафедри та директором Інституту.

3.3.2. Для захисту дипломних (магістерських) робіт до державної комісії подають такі документи:

- довідки про виконання студентом навчального плану;
- пояснювальна записка до дипломної роботи зі всіма передбаченими підписами;
- графічні матеріали з теми дипломної роботи (у кількості 4 – 6 видавничих листів для кожного члена ДЕК);
- відгук керівника про дипломну роботу;
- лист-відгук на дипломну роботу відповідного спеціаліста підприємства;
- зовнішня рецензія на дипломну роботу.

Примітка. Рецензування магістерських робіт проводять висококваліфіковані спеціалісти виробничих, наукових і проектних організацій, викладачі, які є фахівцями з цієї спеціальності та, як правило, працюють у інших навчальних закладах. Рецензія повинна мати оцінку роботи за прийнятою шкалою оцінки знань (100- бальною з подальшим переведенням у шкалу ECTS та національну шкалу). Негативна рецензія не є підставою для відхилення дипломної (магістерської) роботи від її захисту.

3.3.3. До державної комісії можуть бути подані й інші матеріали, які характеризують наукову та практичну цінність виконаної дипломної (магістерської) роботи: друквані статті за темою роботи, документи, які

вказують на практичне застосування роботи, макети, зразки матеріалів, виробів тощо.

3.4. Складання державних екзаменів чи захист дипломних (магістерських) робіт проводиться на відкритому засіданні державної екзаменаційної комісії за участю не менш ніж половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії.

Державний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань студентів із дисциплін, передбачених навчальним планом. Державні екзамени проводяться за білетами, складеними у повній відповідності до навчальних програм за методикою, визначеною кафедрою, що випускає, та погодженою з навчально-методичною комісією Інституту. Знання теоретичного матеріалу з профільних дисциплін можуть також перевірятись методом комплексного тестування всього потоку студентів за індивідуальними завданнями – письмово або у формі комп'ютерного тестування. Практичну частину екзамену виконують із залученням реального об'єкта майбутньої професійної діяльності або чинної моделі такого об'єкта або у вигляді ділової гри.

Структура кожного державного екзамену, послідовність і терміни проведення різних частин екзамену, порядок і форма перевірки знань студентів за різними видами атестації, встановлюються радою Інституту і доводяться до всіх.

3.5. Засідання комісій для проведення державних іспитів та захисту дипломних (магістерських) робіт оформляються протоколом. Тривалість засідання немає перевищувати шести академічних годин на день.

Тривалість усного державного екзамену з кожної дисципліни, а також захисту однієї роботи, як правило, не повинна перевищувати 30 хвилин. Для розкриття змісту магістерської роботи студенту надається не більше ніж 20 хвилин. Для проведення державного екзамену за тестом комплексного контрольного завдання доцільно відвести не більше ніж чотири години на групу.

3.6. Оцінка результатів складання державних іспитів з окремих дисциплін здійснюється в порядку, передбаченому системою контролю знань, прийнятому в Інституті за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у шкалу ECTS та національну шкалу.

Під час оцінювання дипломної (магістерської) роботи береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студента.

Рішення державної комісії про оцінку знань, виявлених під час складання іспитів або захисту дипломної (магістерської) роботи, приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь в її засіданні. При однаковій кількості голосів голос голови державної комісії є вирішальним.

Примітка. Оцінки державного іспиту та захисту дипломної (магістерської) роботи виставляє кожен член державної комісії, голова підсумовує їх результати щодо кожного студента. За теоретичну та практичну частину іспиту виставляється одна оцінка. Повторне складання (перескладання) державного іспиту і захист дипломної (магістерської) роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

3.7. Студентам, які позитивно склали державні екзамени, а також захистили дипломну (магістерську) роботу, рішенням державної комісії присвоюється кваліфікація спеціаліста, (магістра) відповідно до отриманої спеціальності і видається диплом встановленого зразка.

Тим, хто має загальні оцінки «відмінно» (А) не менше ніж з 75 % усіх дисциплін навчального плану, а з решти дисциплін та індивідуальних завдань – оцінки «добре» (В, С), склав державні іспити, або захистив дипломну (магістерську) роботу з оцінкою «відмінно», а також виявив себе у науковій (творчій) роботі, що підтверджується рекомендацією кафедри, видається диплом з відзнакою, про що записується у протоколі засідання державної екзаменаційної комісії зі спеціальності.

3.8. У тих випадках, коли складання державних іспитів або захист

дипломної (магістерської) роботи не відповідає вимогам рівня атестації, державна комісія зі спеціальності приймає рішення про те, що студент є не атестованим, про що відзначається у протоколі засідання комісії.

Студент, який отримав незадовільну оцінку при складанні державного іспиту або захисті дипломної (магістерської) роботи, відраховується з Інституту. Йому видається академічна довідка встановленого зразка та додається витяг з протоколу засідання ДЕК.

Студент, який був допущений директором Інституту до державної атестації, але з поважної, документально підтвердженої причини не зміг пройти її своєчасно, за поданням директора Інституту та згодою голови ДЕК керівництвом Інституту може бути визначена дата проведення додаткового засідання з прийому екзамену або захисту ДР. До цієї дати вони не можуть бути відраховані з Університету.

Студент, який не був допущений до державної атестації, оскільки з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості підготуватися до неї, ректором за поданням директора Інституту може бути продовжено строк навчання до наступної державної атестації, але не більше ніж на один рік.

Якщо студент не з'явився на засідання державної комісії для складання іспитів або захисту дипломної (магістерської) роботи, то в протоколі комісії записується, що він є неатестованим у зв'язку з неявкою на засідання комісії без поважної причини.

Примітка. У разі одержання незадовільної оцінки з однієї дисципліни (при складанні окремо декількох), студент не позбавляється права продовжувати складати державні іспити з інших дисциплін у термін, встановлений розкладом.

3.9. Студенти, які не атестовані у затверджений для них термін і не склали державні іспити або не захистили дипломні (магістерські) роботи, мають право на повторну атестацію в наступний термін роботи державної комісії протягом трьох років після закінчення Інституту.

Перелік дисциплін, що виносяться на державні экзамен, для осіб, котрі не склали ці экзамен, визначається навчальним планом, який діяв в рік закінчення студентом теоретичного курсу. Повторно складаються тільки ті державні іспити, з яких була отримана оцінка "незадовільно", з урахуванням змін, що відбулися у навчальних програмах цих дисциплін.

У випадках, коли захист дипломної (магістерської) роботи визнається незадовільним, державна комісія встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він повинен опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою.

4. Порядок підбиття підсумків роботи державної комісії

4.1. Оцінки складання державних екзаменів, а також захисту дипломних (магістерських) робіт оголошуються в день їх складання (захисту) після оформлення відповідного протоколу засідання державної комісії. У протоколі відзначаються оцінки, одержані на державних екзаменах або при захисті дипломної (магістерської) роботи, записуються питання, задані випускникові, особливі думки членів комісії, вказується здобутий освітній рівень та кваліфікація, що надано випускнику, та виданий диплом – звичайного зразка чи з відзнакою.

Протокол підписує голова і члени державної комісії, що брали участь у засіданні. Книга протоколів зберігається у справах навчального закладу.

4.2. За підсумками діяльності державної екзаменаційної комісії зі спеціальності складається звіт, який затверджується на її заключному засіданні.

У звіті вказується: рівень підготовки фахівців з певної спеціальності, характеристика знань студентів; якість виконання дипломних (магістерських) робіт; актуальність їх тематики та відповідність сучасному стану науки, техніки та питань виробництва; недоліки, допущені у підготовці фахівців, зауваження щодо забезпечення організації роботи державної комісії.

У ньому даються пропозиції щодо покращення підготовки фахівців, усунення недоліків в організації проведення державних екзаменів і захисту дипломних (магістерських) робіт. Відзначаються дипломні (магістерські) роботи, які можуть бути використані на підприємствах, у науково-дослідних установах тощо.

Звіт про роботу державної комісії складається в двох примірниках і подається ректору Університету у двотижневий термін після закінчення роботи комісії.

4.3. Питання про підсумки роботи державної комісії та розроблені відповідні заходи обговорюються на засіданні кафедр, що випускають, ради Інституту, та вченої ради Університету.

4.4. Узагальнені результати проведення державних екзаменів, захисту дипломних (магістерських) робіт із переліком характерних недоліків у підготовці фахівців і вжитих заходів щодо удосконалення роботи кафедр Інституту разом з річним звітом та іншими документами передаються в архів Університету.